

Inburgeren op Vlaams of lokaal niveau?

Veel gemeenten botsen op het gebrek aan maatwerk van het inburgeringsbeleid.

Op 15 juli keurde de Vlaamse regering de conceptnota van minister Geert Bourgeois voor de hervorming van de inburgerings- en integratiesector goed. Hij wil de door Vlaanderen gesubsidieerde integratiecentra, onthaalbureaus, huizen van het Nederlands en sociaal tolken en vertalers reorganiseren.

Ook wil de minister werk maken van de regierol van de gemeenten vanwege hun sleutelpositie bij het inburgerings- en integratiebeleid. Het is dan wel vreemd dat de lokale besturen tot nu toe nauwelijks bij de hervormingsplannen betrokken werden. *Lokaal* ging de temperatuur meten in Zele en Kortrijk.

TEKST SABINE VAN CAUWENBERGE

BEELD LAYLA AERTS

Meer samenwerking, afstemming, effectiviteit, meer efficiëntie, klantgerichtheid en een betere Vlaamse profilering zijn de doelstellingen van de hervormingsplannen van de minister. Hierbij valt te betreuren dat enkel de door Vlaanderen gesubsidieerde sector het uitgangspunt van de hervormingen vormde en niet de noden of nieuwe uitdagingen. De VVSG hoopt dat de Vlaamse overheid bij de uitwerking van haar hervormingsplannen rekening

het Vlaamse inburgeringsbeleid kan de samenwerking veel beter. 'In Zele heeft het onthaalbureau een dag per week zitting in het gemeentehuis. Door hun fysieke aanwezigheid is er contact met de trajectbegeleiders. Maar dit blijft toch te beperkt,' zegt Christel Immegeers, integratiemedewerker van Zele. 'Als we vragen stellen over het aantal inburgeraars of de categorieën, krijgen we nauwelijks antwoord. Er is heel weinig informatieoverdracht, hoewel we op de hoogte willen blijven om ons eigen beleid uit

“ De VVSG hoopt dat de Vlaamse overheid bij de uitwerking van haar hervormingsplannen rekening houdt met de lokale realiteit en dat ze inburgering en integratie niet langer louter vanuit een Vlaams perspectief bekijkt.

houdt met de lokale realiteit en dat ze inburgering en integratie niet langer louter vanuit een Vlaams perspectief bekijkt.

De lokale besturen ervaren dagelijks het gebrek aan samenwerking en afstemming met de Vlaamse deelsectoren. Vooral met de onthaalbureaus en

te kunnen stippelen. Als lokaal bestuur hebben we immers baat bij een goed lopend inburgeringsbeleid.' Zele stoot zoals vele gemeenten vooral op het gebrek aan maatwerk van het inburgeringsbeleid. Voor Christel Immegeers is het te veel aanbodgericht en te weinig vraaggericht: 'Zele heeft een grote Turkse ge-

meenschap met veel gezinsherenigingen en arbeidsmigratie. Arbeidsmigranten zijn in ieder geval rechthebbende inburgeraars en dus hoeven ze geen inburgeringstraject te volgen. Omdat ze in een “Turks” bedrijf werken, hoeven ze voor hun werk geen Nederlands te kennen. Ze leven en werken in een Turkse enclave. Voor deze werkende mensen is er hier in Zele nauwelijks een taalaanbod. De nieuwe inwoners van Zele blijven trouwens net als de “oude” bewoners graag in hun eigen kring. Voor deze groep speelt blijkbaar niet zo zeer de afstand maar vooral de sociale druk en controle om enkel in Zele les te volgen.’

‘Bovendien verstaan veel potentiële inburgeraars niet waarom de huizen van het Nederlands mensen volgens rigide criteria onderverdelen in verschillende niveaus. Als er dan een groepje wordt gevonden om samen Nederlands te gaan volgen, worden ze vaak in verschillende groepen ingedeeld. Daardoor haken veel cursisten af.’ Immegeers merkt dat de Vlaamse organisaties weinig begrip opbrengen voor deze specifieke problemen. ‘We worden op bovenlokaal niveau dan de mond gesnoerd met het argument dat nieuwkomers in andere gemeenten zich wel verplaatsen. Als lokaal bestuur zijn we volledig afhankelijk van het aanbod van de Vlaamse organisaties. Past een lokale doelgroep hier niet in, dan hebben we pech en moeten we zelf naar oplossingen zoeken, terwijl de Vlaamse organisaties ook worden betoelaagd om onze mensen te ondersteunen.’

De afbakening van de doelgroep van inburgering blijft een moeilijke oefening. Er zijn verplichte en rechthebbende inburgeraars, maar er zijn vooral veel uitzonderingen. ‘Voor deze restgroep moet de gemeente maar een oplossing vinden. Dit is niet evident. Zo verplicht Vlaanderen enkel imams van erkende moskeeën een inburgeringscursus te volgen. Helaas zijn er in Vlaanderen meer niet erkende dan wel erkende moskeeën. De huidige imam in Zele is een vriendelijke man maar hij kent nauwelijks Nederlands. Al is hij een rechthebbende inburgeraar, door zijn drukke sociale functie komt hij er niet toe de inburgeringscursus aan te

vatten. Een andere rechthebbende groep waarmee Zele recent wordt geconfronteerd en die van het inburgeringstraject goed gebruik zou kunnen maken, zijn de Bulgaren die sinds enkele jaren in grote getale toestromen in onze gemeente. In tegenstelling tot de Turkse en Poolse arbeidsmigranten is dit een kwetsbare groep, met weinig opleiding. Maar deze

“ **Christel Immegeers: ‘Als lokaal bestuur zijn we volledig afhankelijk van het aanbod van de Vlaamse organisaties. Past een lokale doelgroep hier niet in, dan hebben we pech.’**

rechthebbende groep gaat veel te weinig in op het huidige Vlaamse aanbod van inburgering, waardoor het probleem bij de gemeente terechtkomt. Deze mensen laten inburgeren vergt meer begeleiding op maat én dus meer middelen,’ zegt Immegeers.

OCMW belangrijke partner bij inburgering en integratie

De toestroom van kwetsbare migranten merken de OCMW’s al jaren op. ‘Het Kortrijkse OCMW noteerde voor de eerste helft van dit jaar 50 procent meer mensen met equivalent leefloon dan vorig jaar. Het lokale opvanginitiatief (LOI) van het OCMW herbergt intussen 148 mensen verspreid over verschillende woningen in de stad,’ zegt de Kortrijkse OCMW-voorzitter Francesca Verhenne. Ook dit zijn nieuwe uitdagingen voor inburgering en integratie. Maar gewoon de middelen verhogen voor de onthaalbureaus is niet voldoende. Ook hier moet worden samengewerkt en afgestemd. Verhenne: ‘Taalverwerving staat al jarenlang als een van de prioriteiten in het OCMW-beleidsplan. Elke nieuwe anderstalige die bij de sociale dienst aanklopt, wordt gestimuleerd om NT2 (Nederlands als tweede taal) te volgen. De sociale dienst ondersteunt de betrokken cliënten maximaal zodat dezen zo snel mogelijk het basisniveau 1.1 behalen. Het OCMW biedt psychosociale ondersteuning, betaalt het inschrijvingsgeld voor de taalcursus en zorgt

voor kinderopvang en huiswerkbegeleiding voor de kinderen. Zodra de cliënten het niveau 1.1 behalen, komen ze in aanmerking voor trajectbegeleiding van Werkpunt, de activeringsdienst van het Kortrijkse OCMW.’ Vanuit Werkpunt startte het OCMW in 2006 voor deze mensen met weinig tot geen werkervaring een specifiek aanbod. ‘Maar veel

allochtone cliënten en leerwerknemers (artikel 60’ers) stromen niet door naar de reguliere arbeidsmarkt, ook al hebben ze het niveau 1.1 bereikt. Niet alleen de taal vormt een probleem. Ze hebben geen of niet de juiste diploma’s, en er zijn de culturele verschillen, de andere attitudes en sociale vaardigheden die de integratie bemoeilijken.’ Het voortraject anderstaligen speelt in op deze tekorten. ‘Tweemaal per jaar biedt het OCMW in Kortrijk een mix aan van intensieve vorming, praatgroepen, technische assessments en individuele begeleidingen ter voorbereiding op werk. Er komen diverse thema’s aan bod zoals arbeidswetgeving, sociale zekerheid, mobiliteit, culturele activiteiten, beroepsoriëntering waarbij het aanscherpen en oefenen van de Nederlandse taal steeds de rode draad is. Tijdens het zesmaandelijks voortraject blijven de deelnemers ook Nederlandse les volgen in het reguliere circuit.’

Een dergelijk traject vergt veel begeleiding en dus veel middelen. Het OCMW in Kortrijk vond die deels via Europa maar haalde ze ook uit zijn reguliere werking. Het betreft ook de kleinere OCMW’s uit de regio bij dit project want ook zij worden geconfronteerd met deze migratieproblematiek. ‘Zolang asielzoekers in een LOI worden opgevangen, krijgen de OCMW’s middelen voor begeleiding van de federale overheid. Zodra ze “uitstromen” en er daadwerkelijk moet worden geïntegreerd, krijgen de OCMW’s geen middelen meer voor begeleiding. Dan

Nieuwe hervorming van de inburgerings- en integratiesector

Vlaams minister voor Inburgering en Integratie Geert Bourgeois heeft een hervormingsplan klaar. De Vlaamse regering keurde vrijdag 15 juni zijn conceptnota goed die de grote lijnen van die hervorming vastlegt. Vandaag financiert de Vlaamse overheid acht integratiecentra, acht onthaalbureaus, acht sociale tolk- en vertaaldiensten en het Kruispunt Migratie-Integratie. Al deze organisaties zullen worden ondergebracht in een agentschap Inburgering en Integratie. Het agentschap zal actief zijn in diverse regio's in Vlaanderen. Hoe deze regio's worden georganiseerd is nog niet duidelijk. Voor de steden Gent en Antwerpen zal worden nagegaan hoe de uitvoering van het Vlaamse inburgerings- en integratiebeleid in hun werking kan worden geïntegreerd. Ook voor de provincie Limburg geldt deze uitzondering. In Brussel wordt de rol van de Vlaamse Gemeenschapscommissie als regisseur voor inburgering en integratie versterkt. Deze hervorming is in eerste instantie een antwoord op de versnippering en de daarbij horende afstemmingsproblemen op het terrein. De hervorming moet de individuele begeleiding van nieuwkomers beter afstemmen op de initiatieven in de bredere samenleving gericht op de integratie van nieuwe Vlamingen.

Regierol lokale besturen

De veertig lokale besturen die nu een integratiedienst hebben, krijgen in de toekomst een integratiesubsidie. Dit betekent dat ze zowel de regierol als een financiële impuls krijgen om op lokaal niveau werk te maken van integratie. Hoe deze regierol eruit zal zien en wat deze financiële impuls betekent, moet nog worden uitgeklaard. Ook is niet duidelijk hoe gemeenten en OCMW's die nog geen integratiedienst hebben, zullen worden ondersteund om initiatieven betreffende inburgering en integratie te ontwikkelen. De VVSG volgt dit dossier op.
www.vvsg.be, knop etnisch-culturele diversiteit: conceptnota

→ pas begint de zoektocht naar een woning en werk. Meestal kloppen deze mensen dan aan bij het OCMW. De OCMW's bezwijken onder de instroom, terwijl ze steeds meer aankijken tegen een precair maatschappelijk draagvlak. Er zijn immers nog andere kansengroepen.'

Een betere samenwerking en een efficiënter middelengebruik zijn volgens Verhenne dan ook belangrijk. Er bestaat weliswaar een samenwerkingsprotocol tussen het OCMW en het onthaalbureau, maar deze samenwerking bestaat vooral op papier en gaat in de eerste plaats over het doorverwijzen van OCMW-cliënten. Een betere samenwerking met de stad, die ook tal van activiteiten inricht die aansluiten bij inburgering, dringt zich op. Zo organiseert de stad bijvoorbeeld de laatste twee weken van augustus een zomerschool voor kinderen en jongeren. Met een aanbod van taal, spel en sport wil deze zomerschool het *vakantieverlies* van het Nederlands beperken zodat de deelnemers minder (taal)achterstand hebben bij de start van

het nieuwe schooljaar. Dit jaar zijn er 54 deelnemers uit het basisonderwijs en dertien uit het secundair onderwijs ingeschreven. De agenda's van stad, OCMW en onthaalbureau samenbrengen kan voor Verhenne nog versterkend werken. Dat de coördinerol hiervoor bij het lokale bestuur ligt, is voor de OCMW-voorzitter evident: 'Het lokale bestuur is het best geplaatst om te weten wat er leeft, wat er nodig is en wat we eraan kunnen doen. Maar het ontbreekt ons aan middelen en instrumenten.'

Brengt de regierol soelaas?

Afstemmen, samenwerken, coördineren. Misschien brengt de regierol die lokale besturen krijgen een oplossing voor de huidige problemen? 'Als je weinig voorzieningen in de gemeente hebt, valt er weinig te regisseren,' zegt Christel Immegeers van Zele. 'Een loutere regierol zonder doorzettingsmacht of extra bijhorende middelen heeft geen zin. De gemeente heeft nu geen doorzettingsmacht om belangrijke partners rond de tafel te

brengen. Regionale voorzieningen die de gemeente niet als prioritair werkingsgebied hebben, zijn weinig geneigd te investeren in onze gemeente, ongeacht de aard van onze problematiek. Organisaties zoals de CAW's, CGG's of VDAB kunnen vaak wel aangetrokken worden als er een financiële vergoeding tegenover staat, maar dat geld hebben we niet.' Ook zijn andere belangrijke lokale spelers in het integratiebeleid niet geneigd zich te laten regisseren. 'Als integratiedienst kun je vriendelijk de medewerking van de scholen vragen, maar daar houdt het bij op,' zegt Immegeers. 'Een convenant afsluiten is een goed idee, maar als dat niet van hogerhand wordt aangestuurd kun je enkel op goodwill rekenen. Er zouden een aantal sectoren – de onderwijssector, de CAW's of de VDAB – door Vlaanderen verplicht moeten worden om een convenant af te sluiten.'

Kortrijk mag dan al een centrumstad zijn met veel medewerkers op verschillende diensten waarvan een 'eenmansdienst' zoals Zele alleen kan dromen, Kortrijk en Zele ervaren dezelfde problemen wat coördinatie en samenwerking betreft. 'Het is een voordeel dat veel partners diensten verlenen in onze stad, dit maakt de samenwerking al iets gemakkelijker maar het blijft moeilijk als de aansturing van zo veel lokale belangrijke spelers vanuit Vlaanderen sectoraal blijft,' vindt Francesca Verhenne. 'De regierol voor dit thema betekent ook kunnen coördineren, regisseren, samenwerken met andere sectoren zoals wonen, onderwijs, welzijn en werk, want het integratiethema is zeker ook op lokaal niveau nauw verbonden met al deze sectoren.'

Deze verhalen maken duidelijk dat er op lokaal niveau veel inspanningen gebeuren om het integratie- en inburgeringsbeleid toe te passen, maar dat een continu overleg met de hogere echelons aangewezen blijft om nieuwe richtlijnen en lokaal beleid op elkaar te blijven afstemmen. ■

Sabine Van Cauwenberge is VVSG-stafmedewerker inburgeringsbeleid